EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 21.6.2006
KOM(2006) 325 galutinis

KOMISIJOS KOMUNIKATAS TARYBAI IR EUROPOS PARLAMENTUI

dėl 1998 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 1998/6/EB dėl vartotojų apsaugos žymint vartotojams siūlomų prekių kainas įgyvendinimo

ĮVADAS

Šio komunikato tikslas yra ištirti, kaip valstybės narės įgyvendino Direktyvą 1998/6/EB dėl vartotojų apsaugos žymint vartotojams siūlomų prekių kainas. Tiriamas yra tik šis klausimas, dėl kurio rengiamos viešosios konsultacijos. Visos suinteresuotosios šalys yra kviečiamos iki 2006 m. rugsėjo 1 d. teikti atsakymus Europos Komisijai. Prašome atsiųsti savo pastabas (pažymėtas „Pirmosios konsultacijos dėl kainų žymėjimo direktyvos“) paštu:

Commission européenne

Direction générale de la santé et de la protection des consommateurs

Rue de la Loi 200

B-1049 Bruxelle

Belgique

arba el. paštu: SANCO-B2@ec.europa.eu

Atsakymai ir pastabos bus paskelbtos Europos Komisijos tinklavietėje, jeigu siuntėjas aiškiai nenurodys kitaip Po konsultacijų laikotarpio Komisija įvertins poreikį organizuoti viešus svarstymus, kurie bus skirti toliau aptarti ataskaitoje iškeltus klausimus.

KOMISIJOS KOMUNIKATAS TARYBAI IR EUROPOS PARLAMENTUI

dėl 1998 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 1998/6/EB dėl vartotojų apsaugos žymint vartotojams siūlomų prekių kainas įgyvendinimo

(Tekstas svarbus EEE)

TURINYS

1. Įvadas 4

2. Pagrindinės direktyvos nuostatos 4

3. Reglamentavimo galimybės 5

3.1. Bendrasis reikalavimas ir jo ribos 5

3.2. Vieneto kaina: išimtys 6

3.3. Vieneto kaina: tikslūs sąrašai 7

4. Reikalavimai nurodyti kainą 7

5. Reklama 8

6. Mažos mažmeninės prekybos įmonės 9

7. Išvados 10

Priedas - KONSULTACIJOMS SKIRTI KLAUSIMAI 12

1. ĮVADAS

Visos valstybės narės priėmė nacionalines teisines priemones (išvardytas I priede), perkeliančias Direktyvą 98/6/EB dėl vartotojų apsaugos žymint vartotojams siūlomų prekių kainas. Šiuo dokumentu Komisija ketina pateikti ataskaitą apie šios direktyvos taikymą, kaip apibrėžta jos 12 straipsnyje.

Tačiau Komisija mano, kad šiame etape neverta teikti pasiūlymą, kaip numatyta direktyvos 12 straipsnyje. Iš tikrųjų Komisija neturi įrodymų, kad dabartiniai skirtumai tarp nacionalinių įstatymų dėl kainų žymėjimo sudaro tokias dideles kliūtis vidaus rinkoje, kurios pateisintų reglamentavimo priemonių taikymą. Šis klausimas bus sprendžiamas atsižvelgiant į konsultacijų rezultatus.

Remiantis direktyva, pasiūlyme dėl kainos žymėjimo turėtų būti ypač atsižvelgiama į mažmeninės prekybos įmonių patirtį, sukauptą taikant šią direktyvą, *inter alia*, ryšium su technologijų plėtra ir bendros valiutos įvedimu (14 konstatuojamoji dalis). Atsižvelgdama į geresnio reglamentavimo principus ir siekdama sudaryti patikimą žinių bazę direktyvos taikymui, Komisija atliko tyrimą, kuris buvo atliktas prieš plėtrą ir apsiribojo ankstesnėmis 15 valstybėmis narėmis. Juo buvo siekiama įvertinti faktinį 6 straipsnio nuostatų ir jų įgyvendinimo poveikį mažoms mažmeninės prekybos įmonėms, vidaus rinkos veikimui ir bendram vartotojų apsaugos lygiui[1]. Šis anksčiau atliktas tyrimas yra naudingas išskiriant įvairius konsultacijų dėl direktyvos aspektus.

Komisija ketina konsultuotis su suinteresuotosiomis šalimis dėl direktyvos poveikio vidaus rinkai ir bendro vartotojų apsaugos lygio. Priede išvardyti kai kurie klausimai, į kuriuos reikės atsakyti peržiūros metu. Remdamasi konsultacijų rezultatais, atsižvelgdama į vykstančios vartotojų *acquis* peržiūros rezultatus, Komisija spręs klausimą, ar būtinos papildomos teisės aktų iniciatyvos kainų žymėjimo srityje. Direktyvos dėl kainų žymėjimo peržiūra atitinka geresnio reglamentavimo tikslus, kurių siekia Komisija, t. y. supaprastinti reglamentavimą.

2. PAGRINDINĖS DIREKTYVOS NUOSTATOS

Pagrindinis direktyvos tikslas yra užtikrinti, kad būtų žymima visų prekybininkų vartotojams siūlomų prekių pardavimo kaina ir prekių matavimo vieneto kaina (vieneto kaina), siekiant suteikti vartotojams daugiau informacijos ir palengvinti galimybę palyginti kainas. Pardavimo kaina turi būti nurodyta nedviprasmiškai, matomoje vietoje ir lengvai įskaitoma (4 straipsnis).

Direktyvos taikymo sritis apsiriboja prekėmis. Nors direktyvoje nepateikiamas „prekių“ apibrėžimas, šį terminą galima interpretuoti remiantis kitomis *acquis*[2] nuostatomis kaip visus kilnojamuosius gaminius. Todėl ši direktyva netaikoma paslaugoms[3].

---

1 „Direktyvos 98/6/EB dėl vartotojų apsaugos žymint vartotojams siūlomų prekių kainas įvertinimas“ – šį tyrimą parengė *EIM Business & Policy Research*.

2 Pvz., Direktyvos 85/374/EEB dėl valstybinių narių įstatymų ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių atsakomybę už gaminius su trūkumais, derinimo, 2 straipsnį.

3 Tačiau kai kurių valstybių narių priimtos perkėlimo priemonės taikomos ir paslaugoms: pavyzdžiui, Belgijoje, Vokietijoje, Liuksemburge, Portugalijoje, Čekijoje, Estijoje, Vengrijoje, Latvijoje, Lietuvoje, Lenkijoje, Slovakijoje ir Slovėnijoje.

Įsipareigojimas žymėti visų prekybininkų vartotojams siūlomų prekių pardavimo kainą ir vieneto kainą yra taikomas bendrai. Tačiau, direktyvos 3 straipsnio 2 dalyje leidžiama valstybėms narėms netaikyti šio bendro reikalavimo prekėms, tiekiamoms kartu su tam tikromis paslaugomis, aukcionams ir parduodamiems meno darbams bei antikvarinėms vertybėms. Todėl pasinaudodamos šia leidžiančia nukrypti nuostata valstybės narės gali nuspręsti, kad nebus žymima nei pardavimo, nei vieneto kaina.

3 straipsnio 3 dalyje numatoma, kad nebūtina žymėti dideliais kiekiais parduodamų prekių, t. y. iš anksto nesupakuotų ir vartotojo akivaizdoje matuojamų prekių, pardavimo kainos. Jei šių prekių pardavimo kainos negalima nustatyti tol, kol vartotojas nenurodo pageidaujamo prekės kiekio, žymėti reikia tik vieneto kainą.

Pagal 3 straipsnio 1 dalį, vieneto kainos nebūtina žymėti, jei ji sutampa su prekės pardavimo kaina (pvz., jei supakuotos prekės kiekis yra lygus vienam matavimo vienetui). Be to, pagal 5 straipsnį valstybės narės gali atsisakyti reikalavimo žymėti vieneto kainą tų prekių, kurioms toks žymėjimas dėl jų pobūdžio arba paskirties nebūtų naudingas arba sukeltų painiavą.

Be to, valstybės narės pereinamuoju laikotarpiu gali netaikyti reikalavimo žymėti vieneto kainą, jei jis būtų pernelyg sunki našta tam tikroms mažoms mažmeninės prekybos įmonėms dėl parduodamų prekių kiekio, pardavimo patalpų ploto, prekybos vietos pobūdžio, ypatingų pardavimo sąlygų, kai prie prekių neįmanoma tiesiogiai prieiti, arba tam tikroms verslo formoms, pavyzdžiui, tam tikroms išnešiojamosios prekybos rūšims (6 straipsnis). Ši leidžianti nukrypti nuostata netaikoma šių įmonių dideliais kiekiais parduodamų prekių vieneto kainai.

Galiausiai direktyvoje numatoma, kad valstybės narės gali riboti žymėtinų kainų maksimalų skaičių (4 straipsnis), siekdamos užtikrinti sistemos skaidrumą įvedant eurą (13 konstatuojamoji dalis).

Direktyvos 10 straipsnyje numatoma mažiausio suderinimo išlyga, pagal kurią valstybėms narėms netrukdoma priimti ir laikytis dar palankesnių vartotojams nuostatų, juos informuoti ir sudaryti galimybes palyginti kainas, jei tai suderinama su Sutartimi.

3. REGLAMENTAVIMO GALIMYBĖS

3.1. Bendrasis reikalavimas ir jo ribos

Bendrasis reikalavimas žymėti pardavimo ir vieneto kainas gali žymiai padidinti vartotojų galimybes įvertinti ir palyginti kainas bei priimti kompetentingus sprendimus rinkoje remiantis paprastais palyginimais, taip skatinant įmonių ir prekių konkurenciją. Tačiau gali būti neįmanoma arba nenaudinga žymėti kai kurių prekių kategorijų pardavimo ir vieneto kainas, nes jų kainos gali būti nustatomos tik derybomis arba jų negalima paprastai palyginti su tos pačios rūšies prekėmis. Todėl direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje leidžiama valstybėms narėms netaikyti bendrojo reikalavimo prekėms, tiekiamoms kartu su tam tikromis paslaugomis (pvz., nežymima kerpant plaukus naudojamo šampūno kaina), aukcionams ir parduodamiems meno darbams bei antikvarinėms vertybėms.

Tik Prancūzija ir Suomija nusprendė nepasinaudoti galimybe netaikyti šioms prekėms bendrojo reikalavimo žymėti pardavimo ir vieneto kainas. Švedijoje įstatymu numatyta išimtis taikoma tik prekėms, parduodamoms aukcionuose ir taikant panašias procedūras. Vengrijoje

reikalavimas žymėti pardavimo ir vieneto kainas netaikomas aukcionuose parduodamoms prekėms tik tada, jei pradinė aukciono kaina yra nurodyta pranešime apie aukcioną. Belgijoje reikalavimas netaikomas prekėms, tiekiamoms kartu su paslaugomis, ir parduodamoms viešuose konkursuose. Lenkijos įstatymuose numatoma, kad prekių kaina gali būti įtraukta į paslaugos kainą: t. y. netaikomas reikalavimas atskirai žymėti prekių, tiekiamų kartu su paslaugomis, pardavimo ir vieneto kainas. Liuksemburge reikalavimas meno darbams ir antikvarinėms vertybėms netaikomas tik tada, jei šios prekės turi aiškų ženklą, leidžiantį surasti jas kainoraštyje, kurį privaloma demonstruoti parduotuvėje, kad su juo susipažintų vartotojai. Likusios valstybės narės taikė leidžiančią nukrypti nuostatą be papildomų sąlygų.

3.2. Vieneto kaina: išimtys

Direktyvoje pripažįstama, kad tam tikrų prekių atveju reikalavimas žymėti vieneto kainą nebūtų naudingas arba galėtų sukelti painiavą, pavyzdžiui, kai prekių kiekio nurodymas nėra svarbus kainoms palyginti arba kai skirtingi produktai parduodami vienodai įpakuoti (10 konstatuojamoji dalis). Todėl 5 straipsnio 1 dalyje leidžiama valstybėms narėms atsisakyti reikalavimo žymėti tokių prekių vieneto kainą.

Visos valstybės narės netaikė reikalavimo žymėti vieneto kainą tam tikroms prekėms. Didžioji dauguma valstybių narių nurodė tam tikras prekių, kurių vieneto kainos žymėti nebūtina, kategorijas. Švedijos įstatymuose nenurodomas prekių, kurioms taikoma leidžianti nukrypti nuostata, sąrašas, tačiau numatoma, kad vieneto kainos žymėti nereikia, jei dėl prekės pobūdžio arba paskirties galima manyti, kad toks žymėjimas nebūtų svarbus arba sukeltų painiavą. Maltos ir Lenkijos teisės aktuose nenurodomos prekių, kurioms taikoma išimtis, kategorijos, tačiau kompetentingos institucijos įgaliojamos netaikyti bendrojo reikalavimo žymėti vieneto kainą. O Kipro, Latvijos ir Lietuvos priimtos perkėlimo priemonės numato trumpus atvirus sąrašus su pavyzdžiais prekių, kurioms reikalavimas netaikomas.

Valstybės narės pasirinko prekių, kurioms netaikomas bendrasis reikalavimas žymėti vieneto kainą, kategorijas remdamosi labai skirtingais kriterijais. Daugumoje nacionalinių perkėlimo priemonių atsisakyta taikyti reikalavimą prekėms, kurias sudaro skirtingi produktai, parduodami vienoje pakuotėje – taip atkartojant direktyvos preambulėje pateiktą pavyzdį. Be to, laikoma, kad prekių, kurios parduodamos kiekiais, mažesniais už tam tikrus ribinius kiekius (svyruojančius nuo 5 g arba 5 ml Kipre ir Lietuvoje iki 100 g arba 100 ml Liuksemburge), vieneto kainos nebūtina žymėti. Kelios valstybės narės taiko išimtį kai kurioms arba visoms prekėms, parduodamoms prekybos automatuose. Jungtinėje Karalystėje ir Estijoje iš anksto supakuotoms prekėms, vienodu kiekiu parduodamoms prekybos automatuose, nėra taikomas reikalavimas žymėti vieneto kainą pagal nacionalines nuostatas, perkeliančias direktyvos 6 straipsnį.

Daugeliu atveju prekių, kurioms netaikomas reikalavimas, sąraše taip pat nurodomos prekės, kurios parduodamos atskirais vienetais ir skirtos nedelsiant suvartoti (pvz., valgomieji ledai), paruoštas maistas, sudarytas iš įvairių produktų, koncentruoti arba dehidruoti maisto produktai, į kuriuos prieš valgant reikia pilti vandens ir (arba) kitų ingredientų, vienetais parduodamos prekės ir speciali prekyba maisto produktais, kuriems baigiasi pardavimo terminas. Danija, Suomija, Estija ir Slovakija aiškiai nurodė, kad vieneto kaina nebus žymima toms atskirai parduodamos prekėms, kurios negali būti padalytos nepakeičiant jų kokybės arba pobūdžio ir kurių atveju nereikalaujama nurodyti grynojo svorio.

Kitos išimtys yra konkretesnės. Pavyzdžiui, pagal Danijos įstatymus reikalavimas žymėti vieneto kainą netaikoma iš anksto nesupakuotoms bandelėms ir pyragams; Estija reikalavimo netaiko šokolado figūrėlėms ir šokoladiniams kiaušiniams su žaisliuku bei ankstyvosioms šviežioms daržovėms, puoduose parduodamiems prieskoniniams augalams, burnos kvapo gaivikliams ir kramtomajai gumai. Suomijoje reikalavimas netaikomas šokoladiniams kiaušiniams, dekoratyviniams saldumynams ir kepiniams bei konditerijos gaminiams. Nyderlanduose, Estijoje ir Slovėnijoje nereikia žymėti vieneto kainos prekėms, naudojamoms puošti vitrinas. Lenkija reikalavimo netaiko gėlėms ir augalams, gyviems gyvūnams, iš anksto nesupakuotam maistui, kuris parduodamas atskirais vienetais, ir prekėms, paprastai parduodamoms dideliais kiekiais, bei prekėms, siūlomoms ne prekybinėse patalpose arba specialiose mugėse, ir prekėms, kurių pardavimo kaina yra mažesnė už 4 zlotus. Graikijoje reikalavimas netaikomas kosmetikai, parfumerijai ir tualeto reikmenims; Vokietijoje reikalavimas žymėti vieneto kainą netaikomas gėrimams ir kramtomajam tabakui; o Ispanija reikalavimo netaiko vynui ir alkoholiniams gėrimams su saugoma kilmės vietos nuoroda arba tipine geografine nuoroda.

3.3. Vieneto kaina: tikslūs sąrašai

Siekdamos padėti prekybininkams ir kompetentingoms institucijoms taikyti taisykles, valstybės narės gali sudaryti sąrašą ne maisto prekių arba jų kategorijų, kurioms reikalavimas žymėti vieneto kainą lieka galioti, kaip nustatoma direktyvos 5 straipsnio 2 dalyje.

Tik kelios valstybės narės pasinaudojo galimybe sudaryti ne maisto prekių arba kategorijų sąrašą, kurioms bet kuriuo atveju reikalavimas žymėti vieneto kainą lieka galioti pagal direktyvos 5 straipsnio 2 dalį. Prancūzija, Belgija ir Liuksemburgas patvirtino išsamius ne maisto prekių sąrašus. Danija ir Suomija sudarė sąrašus, kurie apima tiek maisto, tiek ne maisto produktus. Estijos įstatymuose teigiama, kad vieneto kaina, kaip kaina už prekę, turi būti žymima popierinėms servetėlėms, nosinėms ir vystyklams, higieniniams paketams, įklotams ir tamponams. Pagaliau Austrijos įstatymuose nenumatomas ne maisto prekių sąrašas, kurioms turi būti žymima vieneto kaina, tačiau šias prekes nustatyti įgaliojamos kompetentingos institucijos.

4. REIKALAVIMAI NURODYTI KAINĄ

Direktyvoje reikalaujama, kad prekių pardavimo ir vieneto kainos turi būti nurodytos nedviprasmiškai, matomoje vietoje ir lengvai įskaitomos (4 straipsnis). Pardavimo kaina ir vieneto kaina turi reikšti galutinę (vieneto ir tam tikro prekės kiekio) kainą su PVM ir visais kitais mokesčiais (2 straipsnis).

Visos valstybės narės tinkamai įgyvendino direktyvos 4 straipsnį ir daugelis valstybių narių į nacionalinius įstatymus įtraukė papildomus reikalavimus dėl kainodaros metodų ir kainos žymėjimo. Danija, Suomija, Švedija ir Prancūzija reikalauja, kad žymėjimas neturėtų sukelti neaiškumų dėl to, kuriai prekei skirta kaina. Ispanijos įstatymuose numatoma, kad pardavimo ir vieneto kainos būtų žymimos tame pačiame plote, o Graikija reikalauja, kad abi kainos būtų vienodo dydžio. Liuksemburge restoranuose, baruose ir visose įstaigose, tiekiančiose maistą ir gėrimus, pardavimo kaina turi būti įtraukta į paslaugos kainą.

4 straipsniu siekiama suteikti vartotojams vienodą ir skaidrią informaciją. Tačiau direktyvoje pripažįstama, kad numatomam kainų žymėjimo sistemos skaidrumui gali kelti pavojų pareinamasis laikotarpis įsivedant eurą, nes vartotojai ant tos pačios prekės matys kelias kainų

etiketes. Todėl 4 straipsnio 1 dalyje valstybėms narėms leidžiama numatyti žymėtinų kainų maksimalaus skaičiaus apribojimus.

Tik kelios valstybės narės įvedė apribojimus pagal 4 straipsnio 1 dalį – būtent Prancūzija, Italija ir Liuksemburgas. Šie apribojimai buvo taikomi tik pereinamuoju laikotarpiu įvedant eurą. Konkrečiai kalbant, Italija padarė išimtį mažoms mažmeninės prekybos įmonėms; Liuksemburgas nustatė konkrečią datą, kada visos prekių kainos turėjo būti pakeistos iš vietos valiutos į eurus; Prancūzija numatė, kad pardavimo kaina turėtų būti žymima tiek nacionaline valiuta, tiek eurais, bet vieneto kaina turėjo būti žymima nacionaline valiuta iki konkrečios datos, po kurios vieneto kaina buvo žymima eurais.

Šiuo metu neatrodo, kad kurioje nors valstybėje narėje galiotų taisyklės, ribojančios didžiausią žymėtinų kainų skaičių, nors negalima atmesti galimybės, kad naujosios valstybės narės, įsivesdamos eurą, gali nuspręsti priimti specialias taisykles šioje srityje. Reikia pažymėti, kad Prancūzija, Malta ir Lenkija priėmė taisykles, pagal kurias identiškos prekės, parduodamos už tą pačią kainą ir sudėtos viena šalia kitos, gali būti žymimos viena pardavimo ir vieneto kainos etikete. Tačiau šios taisyklės leidžia riboti (bet neįveda apribojimo) didžiausią žymėtinų kainų skaičių.

5. REKLAMA

Be to, reikalavimas žymėti vieneto kainą taikomas bet kokiai reklamai, kurioje nurodoma direktyva apimamų prekių pardavimo kaina, kaip apibrėžta 3 straipsnio 4 dalyje. Ši nuostata nesukėlė jokių papildomų perkėlimo problemų. Tačiau reikia pažymėti, kad Jungtinė Karalystė nusprendė netaikyti reikalavimo žymėti vieneto kainą reklamai, transliuojamai per televiziją, rodomai kino teatruose arba rodomoje mažoje parduotuvėje.

3 straipsnio 4 dalyje nurodomas konkretus reikalavimas vartotojų prekių reklamai, kurį būtina koordinuoti su pagrindinėmis Direktyvos 2005/29/EB dėl nesąžiningos įmonių komercinės veiklos vartotojų atžvilgiu vidaus rinkoje taisyklėmis. Direktyvos 7 straipsnio 1 dalyje nustatoma, kad komercinė veikla laikoma klaidinančia, jeigu toje faktinėje situacijoje, atsižvelgiant į visus jos ypatumus ir aplinkybes bei komunikacijos priemonių ribotumą, ją vykdant neatskleidžiama esminė informacija, kuri vidutiniam vartotojui reikalinga tam, kad jis toje situacijoje galėtų priimti informacija paremtą sprendimą dėl sandorio, ir tuo vidutinis vartotojas skatinamas arba gali būti paskatintas priimti tokį sprendimą dėl sandorio, kurio jis kitomis aplinkybėms nebūtų priėmęs. Be to, 7 straipsnio 5 dalyje paaiškinama, kad Bendrijos teisės nustatyti informaciniai reikalavimai dėl komercinio pranešimo, įskaitant reklamą arba prekybą, laikomi esminiais. Direktyvos dėl kainų žymėjimo 3 straipsnio 4 dalis yra aiškiai cituojama direktyvos dėl nesąžiningos įmonių komercinės veiklos II priede: todėl nepažymėjus vieneto kainos vartotojų prekių, kurias apima direktyva dėl kainų žymėjimo, reklamoje bus *per se* padarytas direktyvos dėl nesąžiningos įmonių komercinės veiklos pažeidimas.

Komisija žino, kad dėl fakto, kad nesutampa nacionalinių perkėlimo priemonių taikymo sritys, gali atsitikti taip, kad kai kuriose valstybėse narėse konkrečių prekių kategorijų reklamoms bus taikomas reikalavimas žymėti vieneto kainą, o kitose šis reikalavimas nebus taikomas. Komisija ketina patikrinti, ar ši aplinkybė gali sutrukdyti pasiekti rinkos integracijos ir vartotojų apsaugos tikslus, kurių siekiama ES lygiu visiškai suderinat taisykles dėl nesąžiningos įmonių komercinės veiklos.

6. MAŽOS MAŽMENINĖS PREKYBOS ĮMONĖS

Direktyvoje pripažįstama, kad kai kurioms mažoms mažmeninės prekybos įmonėms reikalavimas žymėti vieneto kainą kartais gali reikšti papildomą naštą dėl parduodamų prekių kiekio, pardavimo patalpų ploto, prekybos vietos pobūdžio ir paties verslo formos (pvz., tam tikros išnešiojamosios prekybos rūšys). Todėl 6 straipsnyje valstybėms narėms leidžiama netaikyti reikalavimo žymėti parduodamų prekių, išskyrus dideliais kiekiais parduodamas prekes, vieneto kainų. Šią priemonę galima taikyti tik pereinamuoju laikotarpiu, kurį nustato valstybės narės.

Kai kurios valstybės narės nusprendė įgyvendinti leidžiančią nukrypti nuostatą, skirtą mažoms mažmeninės prekybos įmonėms, numatytą direktyvos 6 straipsnyje. Tačiau nacionalinių teisės aktų leidėjų pasirinkti kriterijai, skirti apibrėžti šios leidžiančios nukrypti nuostatos taikymo sritį, nėra suderinti. Dauguma valstybių narių atsižvelgia į visą pardavimo patalpų plotą ir nustato ribą, iki kurios nebetaikomas reikalavimas žymėti vieneto kainą. Atitinkama riba svyruoja nuo 50 m^2 Graikijoje iki 500 m^2 Slovėnijoje.

Kai kurios valstybės narės nusprendė netaikyti reikalavimo žymėti vieneto kainą parduotuvėms, kuriose pirkėjai aptarnaujami prie prekystalio (priešingai nei savitarnos parduotuvėse): ši priemonė taikoma, pavyzdžiui, Nyderlanduose, Slovakijoje ir Graikijoje (pastaruoju atveju reikalavimas netaikomas tik iš anksto supakuotiems maisto produktams ir gėrimams). Prancūzijoje išimtis taikoma ne savitarnos mažmeninės prekybos įmonėms, kurių pardavimo patalpų plotas yra ne didesnis kaip 120 m^2.

Austrija reikalavimo žymėti vieneto kainą netaiko individualiems prekybininkams, įdarbinantiems iki devynių darbuotojų, ir prekybininkams, kurių įmonėse dirba iki 50 darbuotojų. Nyderlanduose taip pat netaikomas reikalavimas prekybininkams, įdarbinantiems iki penkių visą darbo dieną dirbančių darbuotojų. Airijos perkėlimo priemonės netaiko reikalavimo patalpoms, kuriose prekybininkas nenaudoja prietaisų spausdinti lentynų etiketėms arba brūkšninių kodų skaitytuvų. Nyderlanduose taikomos konkrečios išimtys prekėms, kurios parduodamos nuolatinių pirkėjų namuose, transporto priemonėse arba gatvės ir vandens turguje.

Išnešiojamosios prekybos atstovams netaikomas reikalavimas žymėti vieneto kainą Austrijoje, Airijoje ir Liuksemburge. Jungtinėje Karalystėje išnešiojamosios prekybos atstovams reikalavimas netaikomas tik tuomet, jei jie parduoda duoną iki nustatyto kiekio arba vienodu kiekiu iš anksto supakuotas prekes. Estijoje ši išimtis yra taikoma iš anksto supakuotoms identiško tūrio arba svorio prekėms, siūlomoms arba parduodamoms mobilioje parduotuvėje, kioske arba gatvės prekyboje.

Pagaliau Maltos įstatymuose tiesiogiai nenumatoma leidžianti nukrypti nuostata, bet kompetentinga administracinė institucija (vartotojų reikalų direktorius) įgaliojama nustatyti sąlygas, kuriomis mažos mažmeninės prekybos įstaigos arba kitos prekybininkų kategorijos gali būti atleistos nuo reikalavimo žymėti vieneto kainą, jei tai sudarytų pernelyg daug sunkumų.

Danija, Suomija, Švedija, Vengrija, Latvija, Lietuva ir Lenkija nusprendė nepriimti specialių taisyklių, skirtų mažoms mažmeninės prekybos įmonėms. Belgija, Italija, Portugalija ir Ispanija iš pradžių įgyvendino *ad hoc* režimą mažoms mažmeninės prekybos įmonėms, bet nusprendė nebeatnaujinti jo po to, kai baigėsi pereinamasis laikotarpis, numatytas euro

įvedimui. Kipras neseniai iš dalies pakeitė nacionalinius įstatymus ir panaikino šią nukrypti leidžiančią nuostatą.

Remiantis direktyva, valstybės narės gali netaikyti reikalavimo žymėti vieneto kainą tik toms prekėms, kurias pereinamuoju laikotarpiu parduoda mažos mažmeninės prekybos įmonės. Tačiau Čekija yra vienintelė valstybė narė, kurios įgyvendinimo teisės aktuose nurodoma tiksli šios išimties taikymo pabaigos data, būtent 2014 m. gegužės 1 d. Graikijos įstatymuose išimties taikymo trukmė yra apibrėžiama nurodant direktyvos tekstą: reikalavimas žymėti vieneto kainą yra netaikomas laukiant, kol Bendrija dar kartą patikrins šį klausimą pagal 12 straipsnį. Vokietijos perkėlimo priemonėse minimas išimties taikymo laikinas pobūdis, bet nenurodoma, kiek laiko ji bus taikoma. Neatrodo, kad likusios valstybės narės minėtų, kad leidžianti nukrypti nuostata taikoma tik pereinamuoju laikotarpiu, nors kai kurios iš jų aiškiai nurodė, kad ši išimtis nėra nuolatinė.

Remdamasi direktyvos 12 straipsniu ir jos preambule, Komisija atliko tyrimą siekdama įvertinti direktyvos poveikį, ypač atkreipdama dėmesį į reikalavimo žymėti kainas taikymą mažose mažmeninės prekybos įmonėse. Tyrime buvo nustatytos potencialios kliūtys mažoms mažmeninėms įmonėms žymėti vieneto kainą, kurios gali būti susijusios su kainodaros priemonėmis ir metodais. Ypač rankinės kainodaros sistemos, kurias vietoje kompiuterizuotų sistemų taiko mažos mažmeninės prekybos įmonės, gali sudaryti papildomas kliūtis apskaičiuojant, keičiant ir žymint vieneto kainą. Nors naujas technologijas galima greitai įsigyti, nepanašu, kad mažiausios mažmeninės prekybos įmonės dėl didelių sąnaudų, nepakankamos apyvartos ir sudėtingos sistemos pasinaudos galimais šios plėtros privalumais.

Tačiau yra įrodymų, kad ši našta nebus per didelė atsižvelgiant į vartotojų apsaugos tikslus, kurių siekiama šia direktyva. Iš Komisijos atliktų tyrimų aiškėja, kad tik žymi mažų mažmeninės prekybos įmonių mažuma (39 %) penkiolikoje senųjų valstybių narių laiko vieneto kainos žymėjimą našta mažoms mažmeninės prekybos įmonėms. Didžioji dalis mažų mažmeninės prekybos įmonių penkiolikoje senųjų valstybių narių sutinka, kad vienetų kainos būtų žymimos visose mažmeninės prekybos parduotuvėse, nepaisant jų dydžio. Mažmeninės prekybos įmonės, kurios jau žymi vieneto kainą, entuziastingiau pritaria tam, kad reikalavimas žymėti vieneto kainą visose mažmeninės prekybos įmonėse būtų privalomas negu įmonės, kurios naudojasi leidžiančia nukrypti nuostata.

Komisija nelaiko surinktų įrodymų galutiniais, nes direktyva gali būti peržiūrėta. Pirmiausia, tyrimas turėjo būti atliktas remiantis standartiniu mažų mažmeninių įmonių apibrėžimu (0–20 darbuotojų), o nesant suderinto požiūrio Bendrijos lygiu valstybių narių nacionalinėse teisės sistemose mažų mažmeninių įmonių apibrėžimas skiriasi. Antra, tyrimas neapėmė naujųjų valstybių narių, kuriose mažesnės mažmeninės prekybos įmonės gali susidurti su konkrečiomis problemomis (nors, kaip jau minėta, keturios naujosios valstybės narės nusprendė nepasinaudoti galimybe taikyti 6 straipsnyje numatytą leidžiančią nukrypti nuostatą).

7. IŠVADOS

Direktyva nesudarė jokių didesnių perkėlimo problemų nei vienoje valstybėje narėje. Ją įgyvendino visos valstybės narės, nors kai kuriais atvejais jau po 11 straipsnio 1 dalyje numatytos datos – 2000 m. kovo 18 d. Iš Komisijos atlikto tyrimo paaiškėjo, kad dauguma pritaria, jog direktyva prisidėjo prie didesnės vartotojų ekonominių interesų apsaugos didinimo, nors faktinė jos poveikio apimtis vis dar lieka neaiški.

Direktyva palieka valstybėms narėms daug erdvės savo nuožiūra sudaryti perkėlimo priemones. Keli straipsniai nacionalinių teisės aktų leidėjams palieka galimybę taikyti įvairias reglamentavimo priemones: todėl direktyvą įgyvendinantys nacionaliniai teisės aktai kai kuriais aspektais labai skiriasi. Tačiau taip yra ne visada: kai kurių nuostatų atveju didžioji dauguma valstybių narių nacionaliniu lygiu įgyvendino tuos pačius normatyvinius sprendimus.

Dėl šios veiksmų laisvės, valstybės narės ne visiškai taikė 10 straipsnyje nurodyta mažiausio suderinimo išlygą, pagal kurią jos gali priimti arba laikytis dar palankesnių vartotojams nuostatų už nurodytas direktyvoje, juos informuoti ir sudaryti galimybes palyginti kainas. Todėl, atsižvelgdama į galimą direktyvos peržiūrą, Komisija ketina nuspręsti, ar būtina 10 straipsnyje palikti mažiausio suderinimo išlygą.

Kalbant apie galimybę netaikyti reikalavimo žymėti vieneto kainą prekėms, kurioms šis žymėjimas nebūtų naudingas dėl jų pobūdžio arba paskirties, ištyrus direktyvos perkėlimą paaiškėjo, kad taikoma labai skirtinga praktika: nors daugumoje valstybių narių kai kurioms prekių kategorijoms taikomos išimtys, egzistuoja pakankamai specifinės išimtys, kurias ne visada galima tinkamai pagrįsti 5 straipsnio 1 dalies formuluote. Taip susidaro nepageidautini Europos vartotojų apsaugos lygio skirtumai, todėl gali prireikti papildomų konsultacijų, kokioms prekėms arba prekių kategorijoms galima taikyti, arba netaikyti reikalavimo žymėti vieneto kainą.

Galiausiai, kaip minėta anksčiau, Komisija ketina išklausyti suinteresuotųjų šalių nuomonę apie 6 straipsnio taikymą, ypač atkreipdama dėmesį į jo poveikį mažų mažmeninės prekybos įmonių komercinei veiklai. Komisija ypač laukia pareiškimų dėl klausimo, ar būtina toliau tęsti laikiną nukrypti leidžiančią nuostatą, numatomą direktyvoje, ir (arba) dėl galimybės teisės aktuose taikyti visoje Europoje galiojantį mažų mažmeninės prekybos įmonių apibrėžimą.

Priedas

KONSULTACIJOMS SKIRTI KLAUSIMAI

A klausimas: Ar turėtų būti išlaikyta 3 straipsnio 2 dalyje minima leidžianti nukrypti nuostata?

1 galimybė: galima argumentuoti, kad vieneto kainos žymėjimas 3 straipsnio 2 dalyje minimoms prekėms nėra svarbus vartotojams grindžiant pasirinkimą lyginamomis kainomis. Iš tiesų daugelis valstybių narių neįtraukė šių prekių į nacionalinių perkėlimo priemonių taikymo sritį. Prancūzija ir Anglija, kurios šia galimybe nepasinaudojo, patvirtino tikslius prekių kategorijų, kurioms taikomas reikalavimas žymėti vieneto kainą, sąrašus, todėl daugeliu atveju prekių, nurodytų 3 straipsnio 2 dalyje, vieneto kainos nereikės žymėti net šiose valstybėse. Todėl galėtų būti tikslinga neįtraukti šių prekių į direktyvos taikymo sritį ir panaikinti leidžiančią nukrypti nuostatą.

2 galimybė: taip pat galima manyti, kad – kadangi valstybės narės gali savo nuožiūra pagal 5 straipsnio 1 dalį atsisakyti reikalavimo žymėti vieneto kainą tų prekių, kurių toks žymėjimas nebūtų naudingas – nebūtina išskirti šių prekių iš direktyvos taikymo srities. Galima visiškai panaikinti 3 straipsnio 2 dalį, o valstybės narės galėtų savo nuožiūra nuspręsti, ar šių prekių vieneto kaina turėtų būti žymima pagal 5 straipsnio 1 dalį.

3 galimybė: trečioji galimybė būtų išlaikyti šią leidžiančią nukrypti nuostatą esama forma.

B klausimas: Kurioms prekėms turėtų būti taikomas reikalavimas žymėti vieneto kainą?

1 galimybė: valstybės narės skirtingai sprendžia klausimą, kurioms prekėms nebūtina žymėti vieneto kainos, nes toks žymėjimas dėl jų pobūdžio arba paskirties nebūtų naudingas arba sukeltų painiavą. Nors šie skirtumai tam tikra prasme gali būti pateisinami dėl nacionalinių ypatybių, tačiau akivaizdžiai būtina nustatyti tam tikras gaires. Pavyzdžiui, būtų galima Europos lygiu sudaryti orientacinio pobūdžio arba išsamų prekių kategorijų, kurioms nebūtina žymėti vieneto kainą, sąrašą. Jei būtų sudarytas išsamus sąrašas, būtų galima panaikinti 5 straipsnio 1 dalį.

2 galimybė: alternatyvi galimybė būtų Europos lygiu sudaryti prekių arba prekių kategorijų, kurioms taikomas reikalavimas žymėti vieneto kainą, sąrašą. Toks tikslus sąrašas iš tiesų apibrėžtų konkrečią direktyvos taikymo sritį ir pašalintų bet kokį teisinį neapibrėžtumą, su kuriuo susiduria vartotojai ir įmonės. Jei toks sąrašas būtų patvirtintas, būtų galima panaikinti 5 straipsnį.

3 galimybė: trečia galimybė būtų išsiaiškinti kriterijus, į kuriuos turėtų atsižvelgti valstybės narės, įgyvendindamos 5 straipsnio 1 dalį. Taip būtų apribota didelė valstybių narių veiksmų laisvė ir nebūtų panaikintas 5 straipsnis.

C klausimas: Ar šiame kontekste turėtų būti išlaikomos specialios reklamos taisyklės?

1 galimybė: galima argumentuoti, kad Direktyva 2005/29/EB dėl nesąžiningos įmonių komercinės veiklos vartotojų atžvilgiu užtikrina, kad vartotojai yra tinkamai apsaugoti nuo reklamos, kuri suteikia klaidinančią informaciją apie prekių kainas. Jei taip, būtų galima

panaikinti 3 straipsnio 4 dalį. Tokiu atveju kompetentingos nacionalinės valdžios institucijos turės įvertinti, ar reklamos, kuriose minima prekių, kurias apima direktyva dėl kainų žymėjimo, pardavimo kaina (bet ne vieneto kaina) gali daryti įtaką vidutinio vartotojo ekonominiam elgesiui ir paskatinti jį priimti sprendimą dėl sandorio, kurio jis kitu atveju nebūtų priėmęs.

2 galimybė: jei manoma, kad būtina žymėti vieneto kainą reklamoje siekiant užtikrinti aukštą vartotojo apsaugos lygį, būtų galima panaikinti 3 straipsnio 4 dalį ir įtraukti atitinkamą nuostatą į juodąjį sąrašą, kuriame nurodyta veikla bet kuriuo atveju laikoma nesąžininga pagal Direktyvą 2005/29/EB. Tačiau siekiant vienodai taikyti juodąjį sąrašą turėtų būti sudarytas sąrašas pagrindinių prekių, kurių vieneto kainos nenurodžius reklamoje, tai būtų vertinama kaip nesąžininga veikla.

D klausimas: Ar leidžianti nukrypti nuostata dėl mažų mažmeninės prekybos įmonių turėtų tapti nuolatine? Jei taip, ar turėtų būti nustatyta visoje Europoje taikoma mažų mažmeninės prekybos įmonių apibrėžtis? Kaip ji turėtų būti suformuluota?

1 galimybė: valstybėms narėms direktyva suteikiama galimybė leisti mažoms mažmeninės prekybos įmonėms atsisakyti reikalavimo žymėti vieneto kainą tik ribotą laikotarpį, kuris turi būti nustatytas nacionaliniuose teisės aktuose. Pirmoji galimybė būtų apskritai neįtraukti mažų mažmeninės prekybos įmonių į direktyvos taikymo sritį. Tačiau tokia galimybė pagrįsta prielaida, kad reikalavimas žymėti vartojimo prekių vieneto kainą užkrauna pernelyg sunkią naštą tokioms įmonėms. Šiuo metu Komisija neturi įrodymų, kad ši našta yra per sunki: tiek tyrimo rezultatai, tiek daugelio valstybių narių priimti sprendimai netaikyti leidžiančios nukrypti nuostatos rodo, kad nors minėtas reikalavimas yra papildoma našta, tačiau ji nėra nei pernelyg sunki, nei neproporcinga. Tačiau jei būtų nuspręsta neįtraukti mažų mažmeninės prekybos įmonių į direktyvos taikymo sritį, reikėtų sukurti tikslią visoje Europoje galiojančią tokių įmonių apibrėžtį, kad būtų užtikrintas teisinis apibrėžtumas.

2 galimybė: būtų galima argumentuoti, kad nurodymas žymėti vieneto kainą neužkrauna pernelyg sunkios naštos mažoms mažmeninės prekybos įmonėms. Jei taip, būtų galima apskritai panaikinti 6 straipsnyje minimą leidžiančią nukrypti nuostatą.

3 galimybė: galiausiai būtų galima apibrėžtam laikotarpiui išplėsti 6 straipsnyje numatytą galimą leidžiančią nukrypti nuostatą atsižvelgiant į ketinimą ateityje iš naujo įvertinti, ar techninė pažanga palengvina mažoms mažmeninės prekybos įmonėms tekusią naštą žymėti vieneto kainą. Tokiu atveju gali prireikti nurodyti laikotarpį, kuriuo būtų taikoma leidžianti nukrypti nuostata, ir įmones, galinčias ta nuostata pasinaudoti.

E klausimas: Ar reikėtų išlaikyti mažiausio suderinimo išlygą?

1 galimybė: galima būtų argumentuoti, kad – kadangi valstybės narės beveik nepasinaudojo galimybe įvesti arba išlaikyti griežtesnes vartotojų apsaugos taisykles direktyva suderintoje srityje – yra erdvės siekti visiškai harmonizuotos kainų žymėjimo sistemos ir taip aukštą vartotojų apsaugos lygį suderinti su visiška integracija į rinką.

2 galimybė: panaikinus 10 straipsnio išlygą sumažėtų valstybių narių veiksmų laisvė įgyvendinant direktyvą. Be to, šiuo metu Komisija neturi galutinių įrodymų, kad dabartiniai

skirtumai tarp nacionalinių įstatymų dėl vartojimo prekių vieneto kainos žymėjimo sudaro dideles kliūtis vidaus rinkoje ir trukdo tarptautinei prekybai.